

cassos que permet la terra, que se sàpiga que à aquell agradi.

Quan lo malalt es l'amo de la casa y es pobre, allavors no cal que passi inquietut pera que la feyna li vagi endarrera; si 's te de segar se li sega, si 's te de sembrar, se li sembra, y, en una paraula, tot quan menester li siga, tot à punt ho troba. La escriptora donya Maria de Bell-llocg, que tant s' es inspirada, per no dir qu' es filla d' aquella terra, en una de sas narracions premiada en los Jochs Florals de 1875, «Una obra de caritat,» nos descriu una escena de las que, quan la necessitat ho porta, tenen lloch en aquell benhaurat poble; y nosaltres, com diu ella, hem vist llaurar y cullir, segar y fer tot quan la caritat demana. Y ho confessem ab goig, cada volta se 'ns ha omplert de emoció la nostra anima.

Mes tot aixó no es res en comparació de la institució dels *Vehins*, que ve à posarse en planta cada volta que lo malalt es desauciat per lo metje. Tan bon punt eix dona ordre de sacramentalo, s' envia à buscar als *vehins*, los qui desde aquell moment quedan encarregats del malalt fins que cura ó mort; torna à esser gorit ó es donat à la terra.

Vehí no vol dir lo habitador de la càsa més aprop; casa hi ha que lo te potser una hora lluny: y es, que creada d' antich eixa costum, se serva encara l' agraument entre las casas que un dia, per més que avuy distants, foren vehinas, y se va seguint entre ellas lo mútuollas d' unió que un dia feu correspondrerlas ab son amor y afecte. Després, à mesura que s' han anat construint algunas casas entre mitj, eixas s' han anat buscant los vehins pera ajudarse en lo trànsit més trist de la vida, mes las antigas casas conservan la tradició viva de son ver afecte y s' ajudan sempre; volent dir que la distancia no esmortueix ni mata la estimació humana, sobre tot quan eixa 's basa en la desgracia.

Un vehí y una vehina son los que acuden, aquell de una casa, eixa de una altra. La vehina se posa al costat del llit pera cuidar al malalt y no se 'n mou més; lo vehí va à buscar los sacraments, y després se constitueix al costat del llit, à no ser que 's tingui d' anar à buscar lo metje ó 'l senyor Rector com qualsevol altre cosa que sia menester. Aixís se descansa als de la casa de la fatiga que avans de arribar un malalt à un tan fatal terme porta; se 'ls dona lloch à que ab tota expansió pogan dedicarse al seu dolor; se 'ls lliura de afers tristos y penosos y se 'ls dona temps pera cuidar-se de sas feynas, ja que lo trevall es gaire be sempre son únich sustento.

Los *Vehins*, donchs, desde aquell moment quedan encarregats en tot y per tot del malalt; lo cuidan, lo vetllan, li donan las medicinas, lo cordial si es que se li acosta l' últim instant, y quan mort, son los encarregats de vestirlo, de vetllarlo y de durlo l' endemà, quan lo Rector lo va à buscar, fins à la Iglesia, moltes vegadas un bon xich lluny, aixís com los encarregats d' enterrarlo.

En los quatre oficis de cos present que se li diuhen, lo vehí y la vehina son qui los presideixent, per supost ell ab capa, en substitució del antich gambeto, y ella ab mantellina. Ells son los que reparteixen las cerillas pera la oferta, y lo *vehí* en lo primer y tercer ofici, y la vehina en lo segon y quart, forman una *antorxa* ab set cerillas grogas, que clava en la nansa del cistelló en que hi duhen lo pa de aquella, y ofereixen primer que tothom, arrodillantse en lo primer esglaó del presbiteri ahont lo celebrant va à entonar un cant y li dona à besar la estola. Després ofereixen los capellans del cor y després la familia.

Cantats los oficis, lo vehí es qui deixa anar la caixa à la fosa, y si 'l difunt es home, ell es qui li tira la primera paletada de terra; si es dona ho fa la vehina. Una volta acabat d' enterrar per lo fossar, à ells es à qui primer lo capellà, arrodillats al peu d' aquella, resa la primera absolta: y després dirigint lo dol s' entornan cap à la casa del difunt, ahont te lloch lo tradicional dinar de *mortuorum*, que no describim aquí, per esser ja conegut, y no allargar massa aqueixas ratillas. Acabat lo mateix, se 'n tornan à llurs casas ab lo cor satisfet d' haver fet una bona obra y 'l sentiment d' haver perdut à una persona ab qui los sufriments los hi han lligat ab eterna recordança.

Si lo mort es un aubat, llavors lo duhen respectivament noys ó noyas, y lo vehí ó vehina es qui s' ha de cuidar de buscarlos. En lo dinar sols hi assisleixen lo pare y la mare, lo vehí y la vehina, y lo padrí y la padrina; de parents no n' hi es convidat cap.

Tal es la costum dels *vehins*, mal escrita pero verament magnifica en sa essencia. Tornem à repetir paraulas del senyor Tobella: «Conmoció càusa costum tan piadosa com cristiana; ¿per qué no dirho? vergonya al compararla ab la vanalitat de nostras fastuosas capitals.»

Y ja que parlem de dit poble de Bigas y de costums que encare en ell viuhen, no volem deixar la ploma, sens fer esment d' altra també notable costum, y es que la tenen sos habitants de reunir-se sota d' algún arbre de grossa capsalada ó be en un pla de bosch, à